

Nye KNOGLETUNGER (benfisk) fra moléret o.a. DANEKRÆ gennem 20 år.

Niels Bonde, Inst. f. Geografi & Geologi, Kbh, og Fur Museum.

Der er enestående diversitet af marine knogletunger (Osteoglossiformer) i 'Nordsø-bassinets' tidlige Eocæn, Stolleklint Ler og Molér med 6 arter (4 af dem nye), samt London Ler med én art (også i Afrika og Ø-USA). Samtidigt er der i Tethys-havet en art i Turkmenistan og 3 i Norditaliens Mt. Bolca fauna. De 10-12 nulevende arter, alle i ferskvand på den sydlige halvkugle (og et mindre antal tertiære og kridttids arter fra ferskvand) har tidligere ført til, at knogletunger blev regnet for et af de bedste eksempler i dag på 'primære ferskvandsfisk', som ikke kan udbrede sig via havet. Men når disse marine arter placeres i knogletungernes stamtræ sammen med formerne fra ferskvand bliver det imidlertid klart, at det er simplere at antage, at 'hovedgrenen' af knogletunger har været marine former, fra hvilke nogle få grupper har invaderet ferskvand og har overlevet. Det følger heraf, at der må have eksisteret aldrig observerede marine knogletunger i Kridttiden, noget der muligvis kan bekræftes v.h.j.a. former under beskrivelse fra Mexicos Kridt.

Halvdelen af de danske fund er tilmed så nye, at de er blevet danekræ (og den store fisk, *Furichthys*, var den der fremprovokerede loven), og de vigtigste fund gennem ordningens 20 år bliver præsenteret: Fra dinosaurer og svaneøgler i Jura over Tidlig Kridts sjældne fisk, dinosaurer og pattedyr og skrivekridtets meget smukke krebsdyr og pighuder, samt sjældne blæksprutter, fisk og mosasaurer til de mange former fra Danien, specielt fra Faxe og Stevns, og via det langt større antal af insekter, fisk og fugle fra Stolleklint Ler og Molér til interessante fund af fisk, fugle og søknælere fra Lillebælt Ler frem til Oligocænets små hvaler og kæmpestore hummere, Miocæne nautiler og knivmuslinger, samt endelig til nogle få pattedyr fra det seneste Kvartær som mammutter og kæmpebjørte.

En lille samling af nyere danekræ vil blive fremvist, og vi håber at mange vil medtage deres flotte eller besværlige fossiler til mulig bestemmelse allerede fra ved 13 tiden.

Der vil på Fur Museum i år være jubilæumsudstilling af danekræ, for det meste de lokale, men også andre Eocæne fossiler. Og der er nær Molermuseet for nyligt fundet en meget lokal lagpakke mindre end ½ m tyk, der aldrig tidligere er observeret, og som synes helt fuld af insekter og fisk, flere af dem nye former.

Et par timers foredrag fra 14.30 med power point show og en god lang pause, hvorunder danekræ-fossilerne kan beses.